

Bruksela, dnia 20.5.2020 r.
COM(2020) 381 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Strategia „od pola do stołu”
na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu
żywnościowego**

SPIS TREŚCI

1.	ZASADNOŚĆ DZIAŁAŃ	2
2.	BUDOWANIE ŁAŃCUCHA ŻYWNOŚCIOWEGO, KTÓRY DZIAŁA NA RZECZ KONSUMENTÓW, PRODUCENTÓW, KLIMATU I ŚRODOWISKA	4
2.1.	Zapewnienie zrównoważonej produkcji żywności.....	6
2.2.	Zapewnianie bezpieczeństwa żywnościowego.....	12
2.3.	Pobudzanie zrównoważonych praktyk w zakresie przetwórstwa spożywczego, sprzedaży hurtowej i detalicznej, hotelarstwa i gastronomii	13
2.4.	Promowanie zrównoważonej konsumpcji żywności oraz ułatwienie przejęcia na zdrową i zrównoważoną dietę	15
2.5.	Ograniczenie strat i marnotrawienia żywności.....	16
2.6.	Zwalczanie fałszowania żywności w łańcuchu dostaw żywności.....	17
3.	UMOŻLIWIENIE TRANSFORMACJI	17
3.1.	Badania, innowacje, technologia i inwestycje.....	17
3.2.	Usługi doradcze, wymiana danych i wiedzy oraz umiejętności.....	19
4.	WSPIERANIE GLOBALNEJ TRANSFORMACJI.....	20
5.	WNIOSKI.....	22

1. ZASADNOŚĆ DZIAŁAŃ

W **Europejskim Zielonym Ładzie** określono, jak do 2050 r. uczynić Europę pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu. Plan zawiera nową, zrównoważoną i sprzyjającą włączeniu społecznemu strategię na rzecz wzrostu w celu pobudzenia gospodarki, poprawy zdrowia i jakości życia ludzi, dbania o przyrodę i niepozostawiania nikogo w tyle.

Strategia „od pola do stołu” jest kluczowym elementem Zielonego Ładu. Uwzględnia ona w kompleksowy sposób wyzwania związane ze zrównoważonymi systemami żywnościowymi i uznaje nierozzerwalne związki między zdrowymi ludźmi, zdrowymi społeczeństwami i zdrową planetą. Strategia jest również głównym elementem programu Komisji na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju ONZ. Wszyscy obywatele i operatorzy w różnych łańcuchach wartości, w UE i poza nią, powinni skorzystać na **sprawiedliwej transformacji**, szczególnie po pandemii COVID-19 i pogorszeniu koniunktury gospodarczej. Transformacja w kierunku zrównoważonego systemu żywnościowego może przynieść korzyści środowiskowe, zdrowotne, społeczne, a także zyski gospodarcze, a przy tym zapewnić, by wyjście z obecnego kryzysu skierowało nas na ścieżkę zrównoważoności¹. Zapewnienie stabilnych środków utrzymania producentom surowców, którzy wciąż pozostają w tyle pod względem dochodów², ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia odbudowy i transformacji.

Pandemia COVID-19 uwydatniła znaczenie **solidnego i odpornego systemu żywnościowego**, który funkcjonuje w każdych okolicznościach i jest w stanie zapewnić obywatelom dostęp do wystarczającej podaży żywności po przystępnych cenach. Uświadomiła nam również bardzo wyraźnie wzajemne powiązania między naszymi zdrowiem, ekosystemami, łańcuchami dostaw, wzorcami konsumpcji i ograniczeniami planety. Jest oczywiste, że musimy zrobić dużo więcej, aby żyć w zdrowiu na zdrowej planecie. Obecna pandemia to tylko jeden z przykładów. Coraz częstsze występowanie suszy, powodzi, pożarów lasów i nowych agrofagów nieustannie przypomina o tym, że nasz system żywnościowy jest zagrożony i musi stać się bardziej zrównoważony i odporny.

Strategia „od pola do stołu” jest nowym kompleksowym podejściem ukazującym, jak Europejczycy **cenią** sobie zrównoważoną gospodarkę żywnościową. Jest to okazja do poprawy stylów życia, zdrowia i poprawy stanu środowiska naturalnego. Stworzenie korzystnego środowiska żywnościowego, dzięki któremu łatwiej będzie wybierać zdrowe i zrównoważone sposoby odżywiania, przyniesie korzyści dla zdrowia i jakości życia konsumentów oraz ograniczy ponoszone przez społeczeństwo koszty związane ze zdrowiem. Ludzie zwracają coraz większą uwagę na kwestie środowiskowe, zdrowotne,

¹ Szacuje się, że na szczeblu globalnym systemy żywnościowe i rolne zgodne z celami zrównoważonego rozwoju mogłyby dostarczać pełnowartościowej i przystępnej cenowo żywności dla rosnącej liczby ludności na świecie, pomóc w odbudowie kluczowych ekosystemów i stworzyć nową wartość ekonomiczną w wysokości ponad 1,8 bln euro do 2030 r. Źródło: Komisja ds. Biznesu i Zrównoważonego Rozwoju (2017 r.), *Better business, better world (Lepsze przedsiębiorstwa, lepszy świat)*.

² Na przykład przeciętny unijny rolnik zarabia obecnie ok. połowę tego co przeciętny pracownik w całej gospodarce. Źródło: Wskaźnik kontekstowy WPR C.26 dotyczący dochodów z działalności rolniczej (https://agridata.ec.europa.eu/Olik_Downloads/Jobs-Growth-sources.htm).

społeczne i etyczne³ i oczekują tych wartości w żywności bardziej niż kiedykolwiek wcześniej. Mimo że społeczeństwa stają się coraz bardziej zurbanizowane, ludzie chcą poczuć się bliżej swojej żywności. Chcą, by żywność była świeża, w mniejszym stopniu przetworzona i pozyskiwana w sposób zrównoważony. Podczas obecnej epidemii nasiliły się apele o krótsze łańcuchy dostaw. Konsumentom powinni mieć możliwość wyboru zrównoważonej żywności, a wszystkie podmioty w łańcuchu żywnościowym powinny postrzegać to jako swoją odpowiedzialność i szansę.

Europejska żywność jest już światowym standardem żywności, która jest bezpieczna, pełnowartościowa, wysokiej jakości i dostępna w wystarczającej ilości. Fakt ten jest wynikiem wieloletniego procesu kształtowania polityki UE na rzecz ochrony zdrowia ludzi, zwierząt i roślin oraz wysiłków podejmowanych przez naszych rolników, rybaków i producentów akwakultury. Obecnie europejska żywność powinna stać się również światowym standardem zrównoważoności. Niniejsza strategia ma na celu nagrodzenie tych rolników, rybaków i innych podmiotów w łańcuchu żywnościowym, które przeszły już transformację w kierunku zrównoważonych praktyk, umożliwienie takiej transformacji innym oraz stworzenie dla nich dodatkowych możliwości biznesowych. Unijne rolnictwo jest jedynym ważnym systemem na świecie, który ograniczył emisje gazów cieplarnianych (o 20 % od 1990 r.⁴). Jednak nawet w UE droga ta nie była ani linearna, ani jednorodna w różnych państwach członkowskich. Ponadto produkcja, przetwórstwo, sprzedaż detaliczna, pakowanie i transport żywności w znacznym stopniu przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody oraz emisji gazów cieplarnianych, a także wywierają duży wpływ na różnorodność biologiczną. W związku z tym, mimo że transformacja UE w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych rozpoczęła się w wielu obszarach, systemy żywnościowe pozostają nadal jednym z głównych czynników napędzających zmianę klimatu i degradację środowiskową. Należy pilnie **zmniejszyć zależność od pestycydów i środków przeciwdrobnoustrojowych, ograniczyć nadmierne nawożenie, wzmocnić rolnictwo ekologiczne, poprawić dobrostan zwierząt oraz odwrócić proces utraty różnorodności biologicznej.**

W prawie o klimacie⁵ określono wyznaczony na 2050 r. cel Unii neutralnej dla klimatu. Do września 2020 r. Komisja przedstawi plan dotyczący celów końcowych w dziedzinie klimatu na rok 2030, aby zwiększyć cel redukcji emisji gazów cieplarnianych do 50 lub 55 % w porównaniu z poziomem z lat 90. W ramach strategii „od pola do stołu” ustanowiono nowe podejście mające na celu zagwarantowanie, by rolnictwo, rybołówstwo i akwakultura oraz łańcuch wartości żywności wносиły odpowiedni wkład w ten proces.

Transformacja w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych jest również **ogromną szansą gospodarczą**. Oczekiwania obywateli zmieniają się i napędzają znaczącą zmianę na rynku żywności. Jest to szansa dla rolników, rybaków i producentów

³ Europejczycy mają wysoki poziom wiedzy na temat zagadnień związanych z bezpieczeństwem żywności. Najczęściej zgłaszane obawy dotyczą antybiotyków, hormonów i sterydów w mięsie, pestycydów, substancji zanieczyszczających środowisko i dodatków do żywności. Źródło: Specjalne badanie Eurobarometr (kwiecień 2019 r.), *Bezpieczeństwo żywności w UE*.

⁴ Z 543,25 mln gigaton ekwiwalentu dwutlenku węgla w 1990 r. do 438,99 mln gigaton w 2017 r. (Eurostat).

⁵ Wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie), COM(2020) 80 final, 2020/0036 (COD).

akwakultury, a także przetwórców żywności i dostawców usług gastronomicznych. Transformacja ta pozwoli im na uczynienie ze zrównoważoności swojego znaku towarowego i na zagwarantowanie przyszłości łańcucha żywnościowego UE, zanim uczynią to ich konkurenci spoza UE. Transformacja w kierunku zrównoważonego rozwoju daje wszystkim uczestnikom łańcucha żywnościowego UE okazję, aby być pionierem na rynku.

Oczywiste jest, że transformacja ta nie odbędzie się bez zmiany **diety ludzi**. Mimo to, w UE 33 mln osób⁶ nie mogą sobie pozwolić na pełnowartościowy posiłek co drugi dzień, a pomoc żywnościowa ma zasadnicze znaczenie dla części społeczeństwa w wielu państwach członkowskich. Wyzwanie, jakim są brak bezpieczeństwa żywnościowego i ryzyko dotyczące przystępności cenowej, wzrasta w okresie pogorszenia koniunktury gospodarczej, dlatego konieczne jest podjęcie działań mających na celu zmianę wzorców konsumpcji i ograniczenie marnotrawienia żywności. Choć ok. 20 % produkowanej żywności jest **marnotrawione**⁷, wzrasta również otyłość. Obecnie ponad połowa dorosłych cierpi na nadwagę⁸, co przyczynia się do dużej częstości występowania chorób dietozależnych (w tym różnych rodzajów nowotworów) i związanych z tym kosztów opieki zdrowotnej. Ogólnie rzecz biorąc, europejskie **diety** nie są zgodne z krajowymi zaleceniami żywieniowymi, a „środowisko żywnościowe”⁹ nie gwarantuje tego, by zdrowy wariant był zawsze najłatwiejszym wariantem. Gdyby europejskie diety były zgodne z zaleceniami żywieniowymi, znacznie zmniejszyłyby się ślad środowiskowy systemów żywnościowych.

Oczywiste jest również, że nie możemy dokonać znaczących zmian, jeśli nie dołączy do nas reszta świata. UE jest największym importerem i eksporterem produktów rolno-spożywczych oraz największym rynkiem żywności pochodzenia morskiego na świecie. Produkcja towarów może mieć negatywne skutki środowiskowe i społeczne w krajach, w których są one produkowane. W związku z tym wysiłkom na rzecz zaostrzenia wymogów w zakresie zrównoważoności unijnego systemu żywnościowego powinny towarzyszyć strategie polityczne, które przyczyniają się do **podnoszenia standardów na całym świecie**, tak aby uniknąć eksternalizacji i eksportu niezrównoważonych praktyk.

Zrównoważony system żywnościowy będzie miał zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów klimatycznych i środowiskowych Zielonego Ładu, przy jednoczesnym **zwiększeniu dochodów producentów surowców** i wzmocnieniu **konkurencyjności** UE. W ramach niniejszej strategii wspiera się transformację, kładąc nacisk na nowe możliwości zarówno dla obywateli, jak i podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze.

⁶ Eurostat, europejskie badanie warunków życia ludności (2018 r.), https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdes03&lang=en.

⁷ EU FUSIONS (2016 r.). Estimates of European food waste levels (Szacunkowe europejskie poziomy marnotrawienia żywności).

⁸ Eurostat, Obesity rate by body mass index (Wskaźnik otyłości według wskaźnika masy ciała), https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_02_10/default/table?lang=en

⁹ „Środowisko żywnościowe” to kontekst fizyczny, gospodarczy, polityczny i społeczno-kulturalny, w ramach którego konsumenci angażują się w system żywnościowy, aby podejmować decyzje w sprawie nabywania, przygotowywania i spożywania żywności (Grupa Ekspertów Wysokiego Szczebla ds. Bezpieczeństwa Żywnościowego i Wyżywienia (2017 r.), *Nutrition and food systems (Żywność i systemy żywnościowe)*).

2. BUDOWANIE ŁAŃCUCHA ŻYWNOŚCIOWEGO, KTÓRY DZIAŁA NA RZECZ KONSUMENTÓW, PRODUCENTÓW, KLIMATU I ŚRODOWISKA

Celem UE jest zmniejszenie **śladu środowiskowego i klimatycznego** unijnego systemu żywnościowego oraz wzmocnienie jego **odporności**, zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego w obliczu zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej oraz bycie liderem **globalnej transformacji** w kierunku konkurencyjnej zrównoważoności od pola od stołu i tworzenia **nowych możliwości**. Oznacza to:

- zapewnienie, by łańcuch żywnościowy, obejmujący produkcję, transport, dystrybucję, marketing i konsumpcję żywności, miał **neutralny lub pozytywny wpływ na środowisko**, poprzez ochronę i odbudowę zasobów lądowych, słodkowodnych i morskich, od których zależy system żywnościowy; pomoc w łagodzeniu zmiany klimatu i przystosowaniu się do jej skutków; ochrona gruntów, gleby, wody, powietrza, zdrowia roślin oraz zdrowia i dobrostanu zwierząt; a także powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej;
- zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego, żywienia i zdrowia publicznego – zapewnienie wszystkim **dostępu do wystarczającej ilości pełnowartościowej i zrównoważonej żywności**, spełniającej wysokie standardy bezpieczeństwa i jakości, zdrowia roślin oraz zdrowia i dobrostanu zwierząt, przy jednoczesnym zaspokajaniu potrzeb i preferencji żywieniowych; oraz
- zachowanie przystępności cenowej żywności przy jednoczesnym generowaniu sprawiedliwszych zysków ekonomicznych w łańcuchu dostaw, aby docelowo **najbardziej zrównoważona żywność stała się także najbardziej przystępna cenowo**, wspieranie konkurencyjności unijnego sektora dostaw, wspieranie sprawiedliwego handlu, tworzenie nowych możliwości biznesowych przy jednoczesnym zapewnieniu integralności jednolitego rynku oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zrównoważoność systemów żywnościowych jest problemem globalnym, a systemy żywnościowe będą musiały się dostosować, aby stawić czoła różnorodnym wyzwaniom. UE może odegrać kluczową rolę w ustanawianiu globalnych standardów dzięki niniejszej strategii. Określono w niej kluczowe cele w obszarach priorytetowych dla UE jako całości. Oprócz nowych inicjatyw politycznych zasadnicze znaczenie dla zapewnienia sprawiedliwej transformacji ma egzekwowanie obowiązującego prawodawstwa, w szczególności w odniesieniu do dobrostanu zwierząt, stosowania pestycydów i ochrony środowiska. W ramach tego podejścia uwzględnione zostaną różne sytuacje wyjściowe i różnice w potencjale poprawy w państwach członkowskich. Uznany zostanie również fakt, że transformacja w kierunku zrównoważoności systemu żywnościowego zmieni strukturę gospodarczą wielu regionów UE i ich modele interakcji. Transformację tę wesprze pomoc techniczna i finansowa z istniejących instrumentów UE, takich jak fundusze spójności i Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Nowe inicjatywy ustawodawcze będą się opierać na narzędziach Komisji w zakresie lepszego stanowienia prawa. W oparciu o konsultacje publiczne dotyczące określenia wpływu na środowisko, społeczeństwo i gospodarkę, a także w oparciu o analizy wpływu na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz analizy sposobu, w jaki innowacje są wspierane lub utrudniane, oceny skutków przyczynią się do podejmowania efektywnych wyborów politycznych przy minimalnych kosztach – zgodnie z celami Zielonego Ładu. W celu **przyspieszenia i ułatwienia tej transformacji** oraz w celu zapewnienia coraz bardziej zrównoważonego charakteru wszystkich środków spożywczych wprowadzanych do obrotu w UE Komisja przedstawi przed końcem 2023

r. inicjatywę ustawodawczą dotyczącą **ram zrównoważonego systemu żywnościowego**. Będzie ona propagować spójność polityki na szczeblu unijnym i krajowym, uwzględniać zrównoważoność we wszystkich strategiach politycznych związanych z żywnością oraz wzmacniać odporność systemów żywnościowych. Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji i oceny skutków Komisja będzie pracować nad wspólnymi definicjami, ogólnymi zasadami i wymogami dotyczącymi zrównoważonych systemów żywnościowych i żywności. Ramy te będą również odnosić się do odpowiedzialności wszystkich podmiotów w systemie żywnościowym. W połączeniu z certyfikacją i etykietowaniem zrównoważoności produktów spożywczych oraz ukierunkowanymi zachętami ramy te umożliwią podmiotom skorzystanie ze zrównoważonych praktyk i stopniowe podnoszenie standardów zrównoważoności, tak aby stały się one normą w odniesieniu do wszystkich produktów spożywczych wprowadzanych do obrotu w UE.

2.1. Zapewnienie zrównoważonej produkcji żywności

W osiągnięciu zrównoważoności łańcucha żywnościowego rolę odegrać muszą wszystkie podmioty w łańcuchu żywnościowym. Rolnicy, rybacy i producenci akwakultury muszą szybciej zmieniać swoje metody produkcji, jak najszerszej korzystać z rozwiązań opartych na środowisku naturalnym, rozwiązań technologicznych, cyfrowych i wykorzystujące nawigację satelitarną, aby osiągnąć lepsze wyniki w zakresie klimatu i ochrony środowiska, zwiększyć odporność na zmianę klimatu oraz ograniczyć i zoptymalizować stosowanie środków produkcji (np. pestycydów, nawozów). Rozwiązania te wymagają **inwestycji ludzkich i finansowych**, a jednocześnie obiecują wyższe zyski poprzez tworzenie wartości dodanej i obniżanie kosztów.

Przykładem nowego **ekologicznego modelu biznesowego** jest prowadzenie przez rolników i leśników sekwestracji dwutlenku węgla. Praktyki rolnicze, które usuwają CO₂ z atmosfery, przyczyniają się do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej i powinny być nagradzane w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR) albo innych inicjatyw publicznych lub prywatnych (rynek uprawnień do emisji dwutlenku węgla¹⁰). Nowa unijna inicjatywa dotycząca uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę w ramach paktu na rzecz klimatu będzie propagować ten nowy model biznesowy, który zapewnia rolnikom nowe źródło dochodów i pomaga innym sektorom w dekarbonizacji łańcucha żywnościowego. Zgodnie z zapowiedzią zawartą w planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym¹¹ Komisja opracuje ramy regulacyjne na potrzeby poświadczania usuwania dwutlenku węgla w oparciu o solidne i przejrzyste rozliczanie emisji dwutlenku węgla w celu monitorowania i weryfikowania autentyczności usuwania dwutlenku węgla.

Gospodarka o obiegu zamkniętym nadal stanowi w dużej mierze niewykorzystany potencjał dla rolników i ich spółdzielni. Na przykład zaawansowane biorafinerie produkujące nawozy biologiczne, pasze białkowe, bioenergię i biochemikalia oferują

¹⁰ Solidne zasady certyfikacji w odniesieniu do usuwania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie są pierwszym krokiem umożliwiającym płatności na rzecz rolników i leśników za sekwestrację dwutlenku węgla, którą zapewniają. Państwa członkowskie mogłyby stosować te zasady, by zaprojektować płatności w ramach WPR w zależności od pochłanianych emisji dwutlenku węgla; ponadto przedsiębiorstwa prywatne mogłyby być również zainteresowane zakupem takich certyfikatów w celu wsparcia działań na rzecz klimatu, co zapewniałoby dodatkową zachętę (oprócz płatności w ramach WPR) dla rolników i leśników do sekwestracji dwutlenku węgla.

¹¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Nowy plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy, COM/2020/98 final.

możliwości transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki europejskiej i tworzenia nowych miejsc pracy w produkcji podstawowej. Rolnicy powinni korzystać z możliwości zmniejszenia emisji metanu z chowu zwierząt gospodarskich poprzez rozwój produkcji **energii ze źródeł odnawialnych** i inwestowanie w komory fermentacyjne do produkcji biogazu z odpadów rolnych oraz pozostałości, takich jak obornik. Gospodarstwa rolne mogą również wytwarzać biogaz z innych źródeł odpadów i pozostałości, np. z sektora spożywczego i produkcji napojów, kanalizacji, ścieków i odpadów komunalnych. Zabudowania należące do gospodarstw rolnych i stodoły są często idealnymi miejscami do umieszczania paneli słonecznych i w przyszłych planach strategicznych WPR należy nadać priorytet takim inwestycjom¹². Komisja podejmie działania w celu przyspieszenia przyjęcia tych i innych rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej w sektorze rolnym i spożywczym w ramach inicjatyw i programów w dziedzinie czystej energii, pod warunkiem że inwestycje te będą prowadzone w sposób zrównoważony i bez narażania bezpieczeństwa żywnościowego i różnorodności biologicznej.

Stosowanie **pestycydów chemicznych** w rolnictwie przyczynia się do zanieczyszczenia gleby, wody i powietrza, utraty różnorodności biologicznej i może być szkodliwe dla roślin niebędących przedmiotem zwalczania, owadów, ptaków, ssaków i płazów. Komisja ustanowiła już zharmonizowany wskaźnik ryzyka w celu ilościowego określenia postępów w ograniczaniu ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów. Świadczy to o spadku ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów o 20 % w ciągu ostatnich pięciu lat. Komisja podejmie dodatkowe działania w celu zmniejszenia ogólnego stosowania i ryzyka dotyczącego pestycydów chemicznych o 50 % oraz stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów¹³ o 50 % do 2030 r. Aby utworzyć drogę dla rozwiązań alternatywnych i utrzymać dochody rolników, Komisja podejmie szereg kroków. Komisja dokona przeglądu dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów, wzmocni przepisy dotyczące **integrowanej ochrony roślin** oraz przyczyni się do szerszego stosowania bezpiecznych alternatywnych sposobów ochrony pól przed agrofagami i chorobami. Integrowana ochrona roślin będzie zachęcać do stosowania alternatywnych technik kontroli, takich jak zmianowanie upraw i odchwaszczanie mechaniczne, i będzie jednym z głównych narzędzi ograniczania stosowania pestycydów chemicznych i zależności od nich, a w szczególności stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów. Praktyki rolnicze ograniczające stosowanie pestycydów w WPR będą miały ogromne znaczenie, a plany strategiczne powinny odzwierciedlać tę transformację i sprzyjać dostępowi do doradztwa. Komisja ułatwi również wprowadzanie do obrotu pestycydów zawierających biologiczne substancje czynne oraz wzmocni ocenę zagrożeń dla środowiska związanych ze stosowaniem pestycydów. Będzie ona działać na rzecz skrócenia czasu trwania procedury udzielania zezwoleń na stosowanie pestycydów przez państwa członkowskie. Komisja zaproponuje również zmiany do rozporządzenia z 2009 r. w sprawie statystyk dotyczących

¹² Każde państwo członkowskie UE dokona szeroko zakrojonej analizy swoich szczególnych potrzeb i na tej podstawie opracuje plan strategiczny WPR, w którym określi, w jaki sposób wykorzysta środki z obu filarów WPR, aby zaspokoić te potrzeby, uwzględniając zarazem ogólne cele UE. Określi też narzędzia, które zamierza wykorzystać, i własne cele końcowe.

¹³ Są to środki ochrony roślin zawierające substancje czynne, które spełniają kryteria graniczne określone w pkt 3.6.2–3.6.5 i 3.8.2 załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 1107/2009 lub są wskazane jako substancje kwalifikujące się do zastąpienia zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 4 tego załącznika.

pestycydów¹⁴, aby wyeliminować luki w danych i propagować kształtowanie polityki oparte na danych.

Nadmiar składników pokarmowych (w szczególności azotu i fosforu) w środowisku, wynikający z nadmiernej eksploatacji, oraz fakt, że nie wszystkie składniki pokarmowe wykorzystywane w rolnictwie są skutecznie wchłaniane przez rośliny, jest kolejnym istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody oraz czynnikiem wywierającym wpływ na klimat¹⁵. Zmniejszył on różnorodność biologiczną w rzekach, jeziorach, na terenach podmokłych i w morzach¹⁶. Komisja podejmie działania w celu zmniejszenia strat składników pokarmowych o co najmniej 50 %, przy jednoczesnym zapewnieniu, by nie doszło do pogorszenia żyzności gleby. Ograniczy to stosowanie nawozów o co najmniej 20 % do 2030 r. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez pełne wdrożenie i egzekwowanie odpowiednich przepisów dotyczących środowiska i klimatu poprzez określenie wraz z państwami członkowskimi redukcji zapotrzebowania na składniki pokarmowe, która jest niezbędna do osiągnięcia tych celów, poprzez stosowanie zrównoważonego nawożenia i zrównoważonej gospodarki składnikami odżywczymi oraz lepsze zarządzanie azotem i fosforem przez cały cykl życia. Komisja opracuje wraz z państwami członkowskimi **plan działania w zakresie zintegrowanego zarządzania składnikami odżywczymi**, aby rozwiązać problem zanieczyszczenia biogenego u źródła i zwiększyć zrównoważoność sektora produkcji zwierzęcej. Komisja będzie również współpracować z państwami członkowskimi w celu rozszerzenia stosowania precyzyjnych technik nawożenia i zrównoważonych praktyk rolniczych, w szczególności na obszarach pod szczególną presją z powodu intensywnej hodowli zwierząt gospodarskich, oraz rozszerzenia recyklingu odpadów organicznych w nawozy ze źródeł odnawialnych. Działania te będą realizowane za pomocą środków, które państwa członkowskie uwzględnią w swoich planach strategicznych WPR, takich jak narzędzie dotyczące zrównoważonego gospodarowania składnikami odżywczymi w gospodarstwach rolnych¹⁷, inwestycje, usługi doradcze i unijne technologie kosmiczne (Copernicus, Galileo).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1185/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie statystyk dotyczących pestycydów (Tekst mający znaczenie dla EOG); *Dz.U. L 324 z 10.12.2009, s. 1.*

¹⁵ Stosowanie azotu w rolnictwie prowadzi do emisji podtlenku azotu do atmosfery. W 2017 r. emisje N₂O z rolnictwa stanowiły 43 % emisji w rolnictwie i 3,9 % całkowitych emisji antropogenicznych w UE (EEA (2019 r.), Annual European Union greenhouse gas inventory 1990–2017 (Roczny wykaz gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej 1990–2017) oraz Inventory report 2019 (Sprawozdanie dotyczące wykazu gazów cieplarnianych 2019).

¹⁶ OECD (2019 r.), Accelerating climate action: refocussing policies through a well-being lens (Przyspieszenie działań w dziedzinie klimatu: przeorientowanie polityki pod kątem dobrostanu).

¹⁷ Jak wskazano we wniosku dotyczącym rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013, COM(2018) 392, 2018/0216 (COD), w pełnym poszanowaniu komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejskie ramy interoperacyjności – strategia wdrażania”, COM(2017) 134.

Rolnictwo odpowiada za 10,3 % **emisji gazów cieplarnianych w UE**, a prawie 70 % tych emisji pochodzi z sektora chowu zwierząt¹⁸. Emisje te składają się z gazów cieplarnianych innych niż CO₂ (metan i podtlenek azotu). Ponadto do produkcji zwierzęcej wykorzystuje się 68 % całkowitej powierzchni gruntów rolnych¹⁹. Aby przyczynić się do zmniejszenia wpływu produkcji zwierzęcej na środowisko i klimat, uniknąć ucieczki emisji powodowanej przywozem oraz wesprzeć trwającą transformację w kierunku bardziej zrównoważonej hodowli zwierząt gospodarskich, Komisja ułatwi wprowadzanie na rynek zrównoważonych i innowacyjnych dodatków paszowych. Komisja przeanalizuje przepisy UE mające na celu zmniejszenie zależności od kluczowych materiałów paszowych (np. soi uprawianej na gruntach wylesionych) przez promowanie produkowanych w UE białek roślinnych i alternatywnych materiałów paszowych, takich jak owady, morskie zapasy paszy (np. algi) oraz produkty uboczne z biogospodarki (np. odpady rybne)²⁰. Ponadto Komisja podejmuje przegląd unijnego programu promocji produktów rolnych w celu zwiększenia jego wkładu w zrównoważoną produkcję i konsumpcję oraz zgodnie ze zmieniającymi się dietami. W odniesieniu do mięsa, przegląd ten powinien koncentrować się na tym, jak UE może wykorzystać swój program promocji w celu wsparcia najbardziej zrównoważonych, niskoemisyjnych metod produkcji zwierzęcej. Będzie również ściśle oceniać wszelkie wnioski dotyczące wsparcia powiązanego z produkcją w planach strategicznych z perspektywy potrzeby zapewnienia ogólnej zrównoważoności.

Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe związana z nadmiernym i niewłaściwym stosowaniem środków przeciwdrobnoustrojowych w leczeniu zwierząt i ludzi prowadzi co roku do ok. 33 tys. zgonów w UE/EOG²¹ i wiąże się ze znacznymi kosztami opieki zdrowotnej. Komisja podejmie zatem działania w celu zmniejszenia całkowitej unijnej sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych przeznaczonych dla zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych i w dziedzinie akwakultury o 50 % do 2030 r. Nowe rozporządzenia w sprawie weterynaryjnych produktów leczniczych i paszy leczniczej zapewniają szeroki zakres środków mających pomóc w osiągnięciu tego celu.

Zwiększenie **dobrostanu zwierząt** poprawia zdrowie zwierząt i jakość żywności, zmniejsza zapotrzebowanie na leki i może pomóc w zachowaniu różnorodności biologicznej. Nie ulega również wątpliwości, że pragną tego obywatele. Komisja dokona przeglądu przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, w tym przepisów dotyczących transportu i uboju zwierząt, aby dostosować je do najnowszej wiedzy naukowej, rozszerzyć ich zakres, ułatwić egzekwowanie i ostatecznie zapewnić wyższy poziom dobrostanu zwierząt. Plany strategiczne i nowe strategiczne wytyczne UE dotyczące akwakultury będą wspierać ten proces. Komisja rozważy również możliwości

¹⁸ EEA (2019 r.), *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2017 (Roczny wykaz gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej 1990–2017)* oraz *Inventory report 2019 (Sprawozdanie dotyczące wykazu gazów cieplarnianych 2019)*. Dane te nie obejmują emisji CO₂ w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów i zmianą użytkowania gruntów.

¹⁹ 39,1 mln hektarów upraw zbóż i roślin oleistych oraz 70,7 mln hektarów użytków zielonych na 161 mln hektarów gruntów rolnych (w UE-27, Eurostat, 2019 r.).

²⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Zrównoważona biogospodarka dla Europy: wzmocnienie powiązań między gospodarką, społeczeństwem i środowiskiem, COM/2018/673 final.

²¹ Cassini i in., (2019 r.), Attributable deaths and disability-adjusted life-years caused by infections with antibiotic-resistant bacteria in the EU and the European Economic Area in 2015: a population-level modelling analysis (Zgony i lata życia skorygowane niepełnosprawnością spowodowane bakteriami opornymi na antybiotyki w UE i Europejskim Obszarze Gospodarczym w 2015 r.: analiza modelowania na poziomie populacji), w *Lancet Infect Dis.* tom 19, nr 1, s. 55–56.

etykietowania informującego o dobrostanie zwierząt w celu lepszego przekazywania wartości w łańcuchu żywnościowym.

Zmiana klimatu niesie ze sobą nowe zagrożenia dla **zdrowia roślin**. Wyzwanie związane ze zrównoważonością wymaga podjęcia działań w celu lepszej ochrony roślin przed pojawiającymi się agrofagami i chorobami, a także w zakresie innowacji. Komisja przyjmie przepisy mające na celu wzmocnienie kontroli przywozu roślin i nadzoru na terytorium Unii. Nowe innowacyjne techniki, w tym biotechnologia i opracowywanie bioproduktów, mogą odgrywać rolę w zwiększaniu zrównoważoności, pod warunkiem że są bezpieczne dla konsumentów i środowiska, przynosząc korzyści całemu społeczeństwu. Mogą również przyspieszyć proces zmniejszania zależności od pestycydów. W odpowiedzi na wniosek państw członkowskich Komisja przeprowadza badanie, które przeanalizuje potencjał nowych technik genomowych w zakresie poprawy zrównoważoności w całym łańcuchu dostaw żywności. Zrównoważone systemy żywnościowe są również uzależnione od **bezpieczeństwa i różnorodności materiału siewnego**. Rolnicy muszą mieć dostęp do gamy wysokiej jakości materiału siewnego odmian roślin dostosowanych do presji związanej ze zmianą klimatu. Komisja podejmie środki w celu ułatwienia rejestracji odmian materiału siewnego, w tym w odniesieniu do rolnictwa ekologicznego, oraz w celu zapewnienia łatwiejszego dostępu do rynku dla odmian tradycyjnych i dostosowanych do warunków lokalnych.

Rynek żywności ekologicznej ma nadal rosnąć, a **rolnictwo ekologiczne** musi być nadal promowane. Ma ono pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną, tworzy miejsca pracy i przyciąga młodych rolników. Konsumenty doceniają jego wartość. Ramy prawne wspierają zmianę w kierunku tego rodzaju rolnictwa, ale konieczne są dalsze działania, a podobne zmiany powinny dotyczyć oceanów i wód śródlądowych. Oprócz środków WPR, takich jak ekoprogramy, inwestycje i usługi doradcze, oraz środków wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) Komisja przedstawi plan działań na rzecz rolnictwa ekologicznego. Pomoże on państwom członkowskim stymulować zarówno podaż produktów ekologicznych, jak i popyt na nie. Zapewni zaufanie konsumentów i zwiększy popyt poprzez kampanie promocyjne i zielone zamówienia publiczne. Podejście to pomoże osiągnąć cel, jakim jest przeznaczenie do 2030 r. co najmniej 25 % gruntów rolnych w UE na rolnictwo ekologiczne oraz znaczny wzrost akwakultury ekologicznej.

Jasne jest, że transformację tę musi wspierać WPR, która koncentruje się na Zielonym Ładzie. **Nowa WPR**²², zaproponowana przez Komisję w czerwcu 2018 r., ma na celu pomoc rolnikom w lepszej realizacji celów środowiskowych i klimatycznych poprzez model działalności bardziej ukierunkowany na wyniki, lepsze wykorzystanie danych i analiz, ulepszone obowiązkowe normy środowiskowe, nowe środki dobrowolne oraz większy nacisk na inwestycje w zielone i cyfrowe technologie i praktyki. Ma ona również na celu zagwarantowanie rolnikom godziwych dochodów umożliwiających utrzymanie ich rodzin i przetrwanie wszelkiego rodzaju kryzysów²³. Zasadniczym elementem przyszłej WPR²⁴ pozostaje wymóg poprawy wydajności i skuteczności płatności bezpośrednich poprzez ograniczenie i lepsze ukierunkowanie wsparcia dochodu na rolników, którzy tego potrzebują i którzy realizują ekologiczne ambicje, a nie na

²² <https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment>

²³ W 2017 r. dotacje w ramach WPR, z wyjątkiem wsparcia inwestycyjnego, stanowiły 57 % dochodu netto gospodarstw rolnych w UE. <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardFarmEconomyFocus/DashboardFarmEconomyFocus.html>

²⁴ Przeprowadza się ocenę WPR w celu ustalenia wkładu wsparcia dochodu w poprawę odporności i zrównoważoności rolnictwa.

podmioty i przedsiębiorstwa, które są jedynie właścicielami gruntów rolnych. Zdolność państw członkowskich do zapewnienia stosowania tego wymogu musi zostać starannie oceniona w planach strategicznych i monitorowana w trakcie ich realizacji. W najnowszej analizie Komisji²⁵ stwierdza się, że reforma ta rzeczywiście może przyczynić się do realizacji Zielonego Ładu, ale podczas procesu negocjacyjnego należy zachować kluczowe przepisy zawarte we wniosku, a także opracować pewne ulepszenia i konkretne inicjatywy.

Nowe „**ekoprogramy**” zaoferują duży strumień finansowania w celu pobudzenia zrównoważonych praktyk, takich jak rolnictwo precyzyjne, agroekologia (w tym rolnictwo ekologiczne), uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę i system rolno-leśny. Państwa członkowskie i Komisja będą musiały zapewnić im odpowiednie zasoby i wdrożenie w ramach planów strategicznych. Komisja będzie wspierać wprowadzenie minimalnego wyodrębnionego budżetu przeznaczonego na ekoprogramy.

Przed formalnym przedłożeniem projektów planów strategicznych przez państwa członkowskie Komisja przedstawi każdemu państwu członkowskiemu **zalecenia** dotyczące dziewięciu celów szczegółowych WPR. Komisja zwróci szczególną uwagę na realizację celów Zielonego Ładu oraz celów wynikających z niniejszej strategii i unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030. Komisja zwróci się do państw członkowskich o ustalenie wyraźnych krajowych wartości w odniesieniu do tych celów, z uwzględnieniem ich szczególnej sytuacji oraz wspomnianych wyżej zaleceń. W oparciu o te wartości docelowe państwa członkowskie określą niezbędne środki w swoich planach strategicznych.

Równoległe ze zmianami w rolnictwie należy również przyspieszyć przejście na **zrównoważoną produkcję ryb i żywności pochodzenia morskiego**. Z danych ekonomicznych wynika, że tam, gdzie połowy stały się zrównoważone, równoległe wzrosły dochody²⁶. Komisja zwiększy wysiłki na rzecz doprowadzenia liczebności stad ryb do zrównoważonego poziomu za pośrednictwem WPRyba tam, gdzie nadal istnieją luki we wdrażaniu (np. poprzez ograniczenie odrzutów), wzmocnienia zarządzania rybołówstwem w regionie Morza Śródziemnego we współpracy ze wszystkimi państwami nadbrzeżnymi oraz ponownie oceni do 2022 r., w jaki sposób WPRyba odnosi się do zagrożeń powodowanych zmianą klimatu. Proponowany przegląd unijnego systemu kontroli rybołówstwa²⁷ przyczyni się do zwalczania nadużyć dzięki udoskonalonemu systemowi identyfikowalności. Obowiązkowe stosowanie cyfrowych świadectw połowowych wzmocni środki mające na celu zapobieganie wprowadzaniu nielegalnych produktów rybnych na rynek UE.

Ryby i żywność pochodzenia morskiego powodują mniejszy ślad węglowy niż produkcja zwierzęca na lądzie. Oprócz znacznego wsparcia zrównoważonej produkcji żywności pochodzenia morskiego w ramach kolejnego Europejskiego Funduszu

²⁵ Dokument roboczy służb Komisji „Analiza powiązań między reformą WPR a Zielonym Ładem”, SWD(2020) 93.

²⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stanu realizacji wspólnej polityki rybołówstwa oraz konsultacji dotyczących uprawnień do połowów na 2020, COM(2019) 274 final.

²⁷ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 768/2005, (WE) nr 1967/2006, (WE) nr 1005/2008 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1139 w odniesieniu do kontroli rybołówstwa, COM/2018/368 final, 2018/0193(COD).

Morskiego i Rybackiego Komisja zamierza przyjąć wytyczne UE w sprawie planów rozwoju zrównoważonej akwakultury państw członkowskich i promować odpowiednie rodzaje wydatków w ramach tego funduszu. Określi również odpowiednio ukierunkowane wsparcie dla sektora alg, ponieważ algi powinny stać się ważnym źródłem alternatywnego białka na potrzeby zrównoważonego systemu żywnościowego i światowego bezpieczeństwa żywnościowego.

Wreszcie, aby wesprzeć producentów surowców w okresie przejściowym, Komisja zamierza wyjaśnić **reguły konkurencji** dotyczące inicjatyw zbiorowych promujących zrównoważoność w łańcuchach dostaw. Pomoże to również rolnikom i rybakom wzmocnić swoją pozycję w łańcuchu dostaw oraz osiągnąć sprawiedliwy udział w wartości dodanej zrównoważonej produkcji poprzez wspieranie możliwości współpracy w ramach wspólnych organizacji rynków produktów rolnych²⁸ oraz produktów rybołówstwa i akwakultury²⁹. Komisja będzie monitorować wdrażanie dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych³⁰ przez państwa członkowskie. Będzie również współpracować ze współprawodawcami w celu poprawy przepisów dotyczących rolnictwa, które wzmacniają pozycję rolników (np. producentów produktów posiadających oznaczenia geograficzne), ich spółdzielni i organizacji producentów w łańcuchu dostaw żywności.

2.2. Zapewnianie bezpieczeństwa żywnościowego

System zrównoważonej żywności musi zapewniać ludziom wystarczającą i zróżnicowaną ofertę bezpiecznej, pełnowartościowej i przystępnej cenowo zrównoważonej żywności przez cały czas, zwłaszcza w okresie kryzysu. Wydarzenia, które mają wpływ na zrównoważoność systemów żywnościowych, niekoniecznie pochodzą z łańcucha dostaw żywności, lecz mogą być powodowane kryzysami politycznymi, gospodarczymi, środowiskowymi lub zdrowotnymi. Chociaż obecna pandemia COVID-19 nie jest powiązana z bezpieczeństwem żywnościowym w UE, taki kryzys może zagrażać zarówno bezpieczeństwu żywnościowemu, jak i środkom utrzymania. Zmiana klimatu i utrata różnorodności biologicznej stanowią bezpośrednio i trwale zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego i środków utrzymania. W kontekście tej strategii Komisja będzie nadal ściśle monitorować bezpieczeństwo

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2393 z dnia 13 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), (UE) nr 1306/2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania, (UE) nr 1307/2013 ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej, (UE) nr 1308/2013 ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz (UE) nr 652/2014 ustanawiające przepisy w zakresie zarządzania wydatkami odnoszącymi się do łańcucha żywnościowego, zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt oraz dotyczącymi zdrowia roślin i materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin (Dz.U. L 350 z 29.12.2017, s. 15).

²⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1184/2006 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000 (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 1).

³⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych (Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 59).

żywnościowe, a także konkurencyjność rolników i podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze.

Ze względu na złożoność i liczbę podmiotów zaangażowanych w łańcuch wartości żywności, kryzysy wpływają na nie na różne sposoby. Mimo że ogólnie zaopatrzenie w żywność jest wystarczające, ta pandemia stworzyła wiele wyzwań, takich jak logistyczne zakłócenia łańcuchów dostaw, niedobory siły roboczej, utrata niektórych rynków oraz zmiana wzorców konsumpcji, które mają wpływ na funkcjonowanie systemów żywnościowych. Obecna sytuacja jest bezprecedensowa, a łańcuch żywnościowy co roku staje przed coraz większymi zagrożeniami związanymi z nawracającymi suszami, powodzią, pożarami lasów, utratą różnorodności biologicznej i nowymi agrofagami. Zwiększenie zrównoważoności producentów żywności w ostatecznym rozrachunku zwiększy ich odporność. Niniejsza strategia ma na celu zapewnienie nowych ram na te potrzeby, uzupełnionych o środki określone w unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030.

Pandemia COVID-19 uświadomiła nam również, jak ważny jest personel o krytycznym znaczeniu, taki jak pracownicy sektora rolno-spożywczego. Dlatego szczególnie ważne będzie łagodzenie skutków społeczno-gospodarczych, które mają wpływ na łańcuch dostaw żywności, oraz zapewnienie poszanowania kluczowych zasad zapisanych w **Europejskim filarze praw socjalnych**, zwłaszcza w odniesieniu do pracowników w niepewnej sytuacji, pracowników sezonowych i nierejestrowanych. Kwestie ochrony socjalnej, warunków pracy i zakwaterowania pracowników oraz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa będą odgrywać istotną rolę w tworzeniu sprawiedliwych, silnych i zrównoważonych systemów żywnościowych.

Komisja zwiększy koordynację **wspólnej europejskiej reakcji na sytuacje kryzysowe mające wpływ na systemy żywnościowe**, aby zapewnić bezpieczeństwo żywnościowe i dostęp do żywności, wzmocnić zdrowie publiczne i złagodzić skutki społeczno-gospodarcze tych sytuacji kryzysowych w UE. Opierając się na wyciągniętych wnioskach, Komisja oceni odporność systemu żywnościowego i opracuje **plan awaryjny zapewnienia zaopatrzenia w żywność i bezpieczeństwa żywnościowego w celu wykorzystania go w czasach kryzysu**. Rezerwa na wypadek kryzysów w sektorze rolnym zostanie zmieniona tak, by w pełni wykorzystać potencjał tej rezerwy w przypadku kryzysu na rynkach rolnych. Oprócz oceny ryzyka i środków zarządzania, które zostaną uruchomione w czasie kryzysu, w planie zostanie ustanowiony mechanizm reagowania na kryzysy żywnościowe, koordynowany przez Komisję i angażujący państwa członkowskie. Będzie on obejmował różne sektory (kwestie dotyczące rolnictwa, rybołówstwa, bezpieczeństwa żywności, siły roboczej, zdrowia i transportu) w zależności od charakteru kryzysu.

2.3. Pobudzanie zrównoważonych praktyk w zakresie przetwórstwa spożywczego, sprzedaży hurtowej i detalicznej, hotelarstwa i gastronomii

Przetwórcy żywności, podmioty świadczące usługi gastronomiczne i sprzedawcy detaliczni kształtują rynek i wpływają na wybory żywieniowe konsumentów poprzez rodzaj i skład odżywczy produkowanej przez nich żywności, wybór dostawców, metody produkcji i opakowania, transport, merchandising i praktyki marketingowe. Unijny przemysł spożywczy, jako największy światowy importer i eksporter żywności, wpływa również na ślad środowiskowy i społeczny światowego handlu. Wzmocnienie zrównoważonego charakteru naszych systemów żywnościowych może przyczynić się do dalszego budowania reputacji przedsiębiorstw i produktów, tworzenia wartości dla

akcjonariuszy, poprawy warunków pracy, przyciągnięcia pracowników i inwestorów oraz zapewnienia przewagi konkurencyjnej, wzrostu wydajności i obniżenia kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa³¹.

Przemysł spożywczy i sektor detaliczny powinny wskazywać drogę, zwiększając dostępność i przystępność cenową zdrowej i zrównoważonej żywności, aby zmniejszyć ogólny ślad środowiskowy systemu żywnościowego. Aby to wspierać, Komisja opracuje **unijny kodeks postępowania dotyczący odpowiedzialnych praktyk w zakresie biznesu i marketingu**, któremu towarzyszyć będą ramy monitorowania. Kodeks zostanie opracowany z udziałem wszystkich zainteresowanych stron.

Komisja zwróci się do przedsiębiorstw i organizacji sektora spożywczego o to, by zobowiązały się do podjęcia konkretnych działań w zakresie zdrowia i zrównoważonego rozwoju, koncentrujących się w szczególności na: zmianie składu produktów żywnościowych zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zdrowej i zrównoważonej diety; zmniejszaniu ich śladu środowiskowego i zużycia energii poprzez większą efektywność energetyczną; dostosowaniu strategii marketingowych i reklamowych z uwzględnieniem potrzeb osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji; zadbaniu o to, by kampanie dotyczące cen żywności nie podważały postrzegania przez obywateli wartości żywności; oraz ograniczaniu opakowań zgodnie z nowym planem działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym. Należy na przykład unikać kampanii marketingowych reklamujących mięso po bardzo niskich cenach. Komisja będzie monitorować te zobowiązania i rozważy środki ustawodawcze, jeżeli postępy będą niewystarczające. Komisja przygotowuje również inicjatywę mającą na celu poprawę **ram ładu korporacyjnego**, w tym wymóg włączenia przez przemysł spożywczy zrównoważoności do strategii przedsiębiorstw. Komisja będzie również szukać możliwości ułatwienia przechodzenia na zdrowszą dietę i zachęcać do zmiany składu produktów, w tym poprzez tworzenie **profilu żywieniowych**, aby ograniczyć promowanie (przy pomocy oświadczeń żywieniowych lub zdrowotnych) żywności o wysokiej zawartości tłuszczu, cukru i soli.

Komisja podejmie działania w celu zwiększenia skali i promowania zrównoważonych i społecznie odpowiedzialnych metod produkcji oraz **modeli biznesowych o obiegu zamkniętym** w przetwórstwie spożywczym i handlu detalicznym – w tym w szczególności w odniesieniu do MŚP – w synergii z celami i inicjatywami zaproponowanymi w nowym planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym. Wprowadzenie zrównoważonej biogospodarki UE o obiegu zamkniętym stwarza możliwości rynkowe, na przykład związane z wykorzystaniem odpadów żywnościowych.

Opakowanie żywności odgrywa kluczową rolę w zrównoważoności systemów żywnościowych. Komisja dokona przeglądu prawodawstwa dotyczącego materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w celu poprawy bezpieczeństwa żywności i zdrowia publicznego (w szczególności w zakresie ograniczania stosowania niebezpiecznych chemikaliów), wspierania stosowania innowacyjnych i zrównoważonych opakowań z wykorzystaniem materiałów przyjaznych dla środowiska,

³¹ Na przykład w badaniu dotyczącym uzasadnienia biznesowego ograniczania strat i marnotrawienia żywności, przeprowadzonym w imieniu koalicji „Champions 12.3”, stwierdzono, że zwrot z inwestycji przedsiębiorstw podejmujących działania w celu ograniczenia strat i marnotrawienia żywności wynosi 14:1. Hanson, C. i P. Mitchell. 2017 r. The Business Case for Reducing Food Loss and Waste (Uzasadnienie biznesowe ograniczania strat i marnotrawienia żywności). Waszyngton D.C., Champions 12.3.

nadających się do ponownego wykorzystania i recyklingu, a także ograniczenia marnotrawienia żywności. Ponadto w ramach inicjatywy dotyczącej zrównoważonych produktów ogłoszonej w planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym Komisja będzie pracować nad inicjatywą ustawodawczą dotyczącą ponownego wykorzystania w usługach gastronomicznych w celu zastąpienia opakowań i sztuczków jednorazowych produktami wielokrotnego użytku.

Ponadto Komisja dokona przeglądu **norm handlowych** w celu zapewnienia absorpcji i podaży zrównoważonych produktów rolnych, produktów rybołówstwa i akwakultury oraz wzmocnienia roli kryteriów zrównoważoności z uwzględnieniem możliwego wpływu tych norm na straty i marnotrawienie żywności. Jednocześnie wzmocni ramy prawodawcze w zakresie **oznaczeń geograficznych** oraz, w stosownych przypadkach, uwzględni szczegółowe kryteria zrównoważoności.

Ponadto, mając na względzie zwiększenie odporności regionalnych i lokalnych systemów żywnościowych, Komisja – w celu stworzenia krótszych łańcuchów dostaw – przyczyni się do zmniejszenia uzależnienia od transportu długodystansowego (w 2017 r. drogami przewożono ok. 1,3 mld ton podstawowych produktów rolnych, leśnych i produktów rybołówstwa³²).

2.4. Promowanie zrównoważonej konsumpcji żywności oraz ułatwienie przejścia na zdrową i zrównoważoną dietę

Obecne wzorce **konsumpcji żywności** są niezrównoważone ani z punktu widzenia zdrowia, ani z punktu widzenia środowiska. Podczas gdy średnie spożycie energii, mięsa czerwonego³³, cukrów, soli i tłuszczów w UE nadal przekracza zalecenia, to spożycie produktów pełnoziarnistych, owoców i warzyw, roślin strączkowych i orzechów jest niewystarczające³⁴.

Krytyczne znaczenie ma odwrócenie wzrostu wskaźników nadwagi i otyłości w całej UE do 2030 r. Przejście na bardziej roślinną dietę z mniejszą ilością mięsa czerwonego i przetworzonego oraz z większą ilością owoców i warzyw ograniczy nie tylko ryzyko chorób zagrażających życiu, ale również wpływ systemu żywnościowego na środowisko³⁵. Szacuje się, że w UE w 2017 r. ponad 950 tys. zgonów (jeden na pięć) i ponad 16 mln utraconych lat życia w zdrowiu zostało spowodowanych niezdrową dietą skutkującą głównie chorobami układu krążenia i chorobami nowotworowymi³⁶. Plan UE w zakresie walki z rakiem obejmuje propagowanie zdrowej diety w ramach działań na rzecz zapobiegania chorobom nowotworowym.

Przekazywanie jasnych informacji, które ułatwiają konsumentom wybór zdrowej i zrównoważonej diety, przyniesie korzyści dla ich zdrowia i jakości życia oraz ograniczy koszty związane ze zdrowiem. W celu **wzmocnienia pozycji konsumentów**, aby mogli

³² Statystyki dotyczące rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa, wydanie z 2019 r., Statistical Books, Eurostat.

³³ Mięso czerwone obejmuje wołowinę, wieprzowinę, mięso jagnięce i mięso kozie, a także wszystkie rodzaje mięsa przetworzonego.

³⁴ Willett W. et al (2019 r.), „Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems” (Żywność w antropocenie: Komisja Lancet EAT o zdrowych dietach ze zrównoważonych systemów żywnościowych), w *Lancet*, tom 393, s. 447–92.

³⁵ FAO and WHO (2019), Sustainable healthy diets – guiding principles (Zrównoważona zdrowa dieta – zasady przewodnie.).

³⁶ Centrum Naukowe UE. <https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societal-impacts/burden>

oni dokonywać świadomych, zdrowych i zrównoważonych wyborów żywieniowych, Komisja zaproponuje zharmonizowane obowiązkowe etykietowanie dotyczące wartości odżywczej na przodzie opakowania i rozważy zaproponowanie rozszerzenia obowiązku wskazywania pochodzenia lub źródła niektórych produktów, w pełni uwzględniając skutki dla jednolitego rynku. Komisja zbada również sposoby zharmonizowania dobrowolnych twierdzeń dotyczących ekologiczności i stworzenia ram zrównoważonego etykietowania obejmujących – w synergii z innymi odpowiednimi inicjatywami – aspekty odżywcze, klimatyczne, środowiskowe i społeczne produktów spożywczych. Komisja zbada również nowe sposoby informowania konsumentów za pomocą innych środków, w tym cyfrowych, w celu poprawy dostępności informacji o żywności, w szczególności dla osób słabowidzących.

Aby poprawić **dostępność i cenę** zrównoważonej żywności oraz promować zdrową i zrównoważoną dietę w ramach zbiorowego żywienia, Komisja określi najlepszy sposób ustanowienia minimalnych obowiązkowych kryteriów w zakresie zrównoważonych zamówień na żywność. Pomoże to miastom, regionom i organom publicznym odegrać swoją rolę poprzez pozyskiwanie zrównoważonej żywności dla szkół, szpitali i instytucji publicznych, a także pobudzi zrównoważone systemy rolnicze, takie jak rolnictwo ekologiczne. Komisja będzie dawać przykład i wzmocni standardy zrównoważoności w umowie o świadczenie usług gastronomicznych w swoich stołówkach. Dokona również przeglądu unijnego programu dla szkół w celu zwiększenia jego wkładu w spożywanie zrównoważonej żywności, w szczególności w celu wzmocnienia przekazów edukacyjnych na temat znaczenia zdrowego odżywiania, zrównoważonej produkcji żywności i ograniczenia marnotrawienia żywności.

Zachęty podatkowe powinny również napędzać transformację w kierunku zrównoważonego systemu żywnościowego i zachęcać konsumentów do wybierania zrównoważonej i zdrowej diety. Wniosek Komisji w sprawie stawek podatku od wartości dodanej (obecnie omawiany w Radzie) mógłby pozwolić państwom członkowskim na bardziej ukierunkowane stosowanie stawek, na przykład w celu wsparcia ekologicznych owoców i warzyw. Unijne systemy podatkowe powinny również mieć na celu zapewnienie, aby cena różnych środków spożywczych odzwierciedlała rzeczywiste koszty związane z wykorzystaniem ograniczonych zasobów naturalnych, zanieczyszczeniem, emisją gazów cieplarnianych i innymi ekologicznymi efektami zewnętrznymi.

2.5. Ograniczenie strat i marnotrawienia żywności

Przeciwdziałanie stratom i marnotrawieniu żywności ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia zrównoważoności³⁷. Ograniczenie marnotrawienia żywności przynosi oszczędności konsumentom i podmiotom gospodarczym, a odzyskiwanie i redystrybucja nadwyżek żywności, które w przeciwnym razie zostałyby zmarnowane, mają istotny wymiar społeczny. Wiąże się ono także z polityką w zakresie odzysku składników odżywczych i surowców wtórnych, produkcji pasz, bezpieczeństwa żywności, różnorodności biologicznej, biogospodarki, gospodarowania odpadami i energii ze źródeł odnawialnych.

³⁷ Na poziomie UE odpady żywnościowe (wszystkie etapy cyklu życia) odpowiadają za co najmniej 227 mln ton ekwiwalentu dwutlenku węgla rocznie, tj. za około 6 % całkowitych emisji w UE w 2012 r. (EU FUSIONS (2016 r.). *Estimates of European food waste levels (Szacunkowe europejskie poziomy marnotrawienia żywności)*).

Komisja zobowiązała się do zmniejszenia o połowę ilości odpadów żywnościowych na mieszkańca na poziomie detalicznym i konsumenckim do 2030 r. (cel zrównoważonego rozwoju 12.3). Dzięki zastosowaniu nowej metodyki pomiaru marnotrawienia żywności³⁸ i danych, jakich oczekuje się od państw członkowskich w 2022 r., Komisja określi poziom odniesienia i zaproponuje prawnie wiążące **cele** w zakresie ograniczenia marnotrawienia żywności w całej UE.

Komisja włączy kwestie utraty żywności i zapobiegania marnotrawieniu do innych obszarów polityki UE. Niewłaściwe rozumienie i stosowanie **oznaczeń dat** (terminu przydatności do spożycia „należy spożyć przed” i daty minimalnej trwałości „najlepiej spożyć przed”) prowadzi do marnotrawienia żywności. Komisja dokona przeglądu przepisów unijnych w celu uwzględnienia badań konsumenckich. Oprócz ilościowego określenia poziomów marnotrawienia żywności Komisja zbada straty żywności na etapie produkcji oraz możliwości zapobiegania im. **Koordynacja działań** na poziomie UE wzmocni działania na poziomie krajowym, a zalecenia Unijnej Platformy ds. Strat i Marnotrawienia Żywności³⁹ pomogą wskazać rozwiązania dla wszystkich podmiotów.

2.6. Zwalczenie fałszowania żywności w łańcuchu dostaw żywności

Fałszowanie żywności zagraża zrównoważoności systemów żywnościowych. Wprowadza konsumentów w błąd i uniemożliwia im dokonywanie świadomych wyborów. Podważa bezpieczeństwo żywności, uczciwe praktyki handlowe, odporność rynków spożywczych i wreszcie jednolity rynek. Kluczowe znaczenie w tym względzie ma polityka zerowej tolerancji ze skutecznymi środkami odstraszającymi. Komisja zintensyfikuje walkę z fałszowaniem żywności, aby zapewnić równe warunki działania podmiotom gospodarczym, oraz wzmocni uprawnienia organów kontrolnych i organów egzekwowania prawa. Będzie ona współpracować z państwami członkowskimi, Europolem i innymi organami w celu wykorzystania unijnych danych dotyczących identyfikowalności i ostrzeżeń w tym zakresie do poprawy koordynacji w obszarze fałszowania żywności. Zaproponuje również bardziej rygorystyczne środki odstraszające, lepsze kontrole przywozu oraz zbada możliwość wzmocnienia koordynacji i zdolności dochodzeniowych Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF).

3. UMOŻLIWIENIE TRANSFORMACJI

3.1. Badania, innowacje, technologia i inwestycje

Badania naukowe i innowacje są kluczowymi czynnikami przyspieszającymi transformację w kierunku zrównoważonych, zdrowych i sprzyjających włączeniu społecznemu systemów żywnościowych od produkcji pierwotnej do konsumpcji. Badania naukowe i innowacje mogą pomóc opracować i przetestować rozwiązania, przezwyciężyć bariery i odkryć nowe możliwości rynkowe⁴⁰. W ramach programu

³⁸ Decyzja delegowana Komisji (UE) 2019/1597 z dnia 3 maja 2019 r. uzupełniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE w odniesieniu do wspólnej metody i minimalnych wymagań jakościowych dla jednolitego pomiaru poziomów odpadów żywności (Dz.U. L 248 z 27.9.2019, s. 77).

³⁹ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fs_eu-actions_action_implementation_platform_key_recommendations.pdf

⁴⁰ Dokument roboczy służb Komisji „Europejskie badania naukowe i innowacje na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego”, SWD 2016/319 i dokument referencyjny konferencji wysokiego szczebla Komisji FOOD 2030 (2016 r.) – „Europejskie badania naukowe i innowacje na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego”.

„**Horyzont 2020**” Komisja przygotowuje dodatkowe zaproszenie do składania wniosków dotyczących priorytetów Zielonego Ładu w 2020 r. na łączną kwotę około 1 mld euro. Komisja proponuje przeznaczyć w ramach programu „**Horyzont Europa**” 10 mld euro na badania naukowe i innowacje dotyczące żywności, biogospodarki, zasobów naturalnych, rolnictwa, rybołówstwa, akwakultury i środowiska, a także na wykorzystanie technologii cyfrowych i rozwiązań opartych na środowisku naturalnym w sektorze rolno-spożywczym. Jeden z kluczowych obszarów badań będzie dotyczył mikrobiomu, żywności z oceanów, miejskich systemów żywnościowych oraz zwiększenia dostępności i źródła alternatywnych białek, takich jak białka roślinne, białka z mikroorganizmów, białka pochodzenia morskiego i owadziego, a także substytuty mięsa. Celem **misji w dziedzinie zdrowia gleby i żywności** będzie opracowanie rozwiązań służących przywróceniu zdrowia i funkcji gleby. Nowa wiedza i innowacje przyczynią się również do zwiększenia skali podejść agroekologicznych w produkcji podstawowej poprzez specjalne partnerstwo dotyczące żywych laboratoriów w dziedzinie agroekologii. Przyczyni się ono do ograniczenia stosowania pestycydów, nawozów i środków przeciwdrobnoustrojowych. Aby przyspieszyć innowacje i transfer wiedzy, Komisja będzie współpracować z państwami członkowskimi w celu wzmocnienia roli **Europejskiego partnerstwa innowacyjnego** na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (EIP-AGRI) w ramach planów strategicznych. Ponadto **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** będzie dokonywał inwestycji, poprzez inteligentną specjalizację, w innowacje i współpracę w łańcuchach wartości żywności.

Nowe partnerstwo w ramach programu „Horyzont Europa” na rzecz „bezpiecznych i zrównoważonych systemów żywnościowych dla ludzi, środowiska i klimatu” wprowadzi mechanizm zarządzania w zakresie badań i innowacji angażujący państwa członkowskie i podmioty działające w systemach żywnościowych od pola do stołu w dostarczaniu innowacyjnych rozwiązań przynoszących dodatkowe korzyści z punktu widzenia żywienia, jakości żywności, klimatu, obiegu zamkniętego i społeczności.

Wszyscy rolnicy i wszystkie obszary wiejskie muszą być podłączeni do szybkiego i niezawodnego internetu. Jest to kluczowy czynnik umożliwiający tworzenie miejsc pracy, działalności gospodarczej i inwestycji na obszarach wiejskich, jak również poprawę jakości życia w takich dziedzinach jak: opieka zdrowotna, rozrywka i e-administracja. Dostęp do **szybkiego internetu szerokopasmowego** umożliwi również upowszechnienie rolnictwa precyzyjnego i wykorzystania sztucznej inteligencji. Dzięki temu UE będzie mogła w pełni wykorzystać swoje globalne przywództwo w dziedzinie technologii satelitarnej. Doprowadzi to ostatecznie do zmniejszenia kosztów dla rolników, poprawy gospodarowania glebą i jakości wody, ograniczenia stosowania nawozów, pestycydów i emisji gazów cieplarnianych, poprawy różnorodności biologicznej oraz stworzenia zdrowszego środowiska dla rolników i obywateli. Komisja zamierza przyspieszyć rozwój szybkiego szerokopasmowego internetu na obszarach wiejskich, aby osiągnąć cel 100 % dostępu do 2025 r.

Konieczne będą **inwestycje** w celu wspierania innowacji i tworzenia zrównoważonych systemów żywnościowych. Dzięki gwarancjom UE Fundusz *InvestEU*⁴¹ będzie wspierał inwestycje w sektorze rolno-spożywczym poprzez ograniczanie ryzyka inwestycji dokonywanych przez przedsiębiorstwa europejskie oraz ułatwianie dostępu do

⁴¹ Ustanowiona w ramach Programu InvestEU zgodnie z wnioskiem dotyczącym rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Program InvestEU, COM(2018) 4439, 2018/0229 (COD).

finansowania MŚP oraz spółkom o średniej kapitalizacji⁴². W 2020 r. ramy UE mające na celu ułatwienie zrównoważonych inwestycji (unijna systematyka⁴³), a także uaktualniona strategia na rzecz zrównoważonego finansowania zmobilizują sektor finansowy do bardziej zrównoważonych inwestycji, w tym w sektorze rolnictwa i produkcji żywności. WPR musi również w coraz większym stopniu ułatwiać wsparcie inwestycyjne, aby zwiększyć odporność i przyspieszyć transformację ekologiczną i cyfrową w gospodarstwach rolnych.

3.2. Usługi doradcze, wymiana danych i wiedzy oraz umiejętności

Wiedza i doradztwo mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia zrównoważoności wszystkich podmiotów w systemie żywnościowym. Producenci surowców szczególnie potrzebują **obiektywnych usług doradczych dostosowanych do potrzeb** w zakresie możliwości zrównoważonego zarządzania. W związku z tym Komisja będzie wspierać **systemy wiedzy i innowacji w dziedzinie rolnictwa (AKIS)** angażujące wszystkie podmioty łańcucha żywnościowego. W swoich planach strategicznych WPR państwa członkowskie będą musiały zwiększyć wsparcie dla AKIS i zwiększyć środki na rozwój i utrzymanie odpowiednich usług doradczych potrzebnych do osiągnięcia ogólnych i szczegółowych celów Zielonego Ładu.

Komisja zaproponuje przepisy mające na celu przekształcenie unijnej sieci danych rachunkowych gospodarstw rolnych w **sieć danych na temat zrównoważoności gospodarstw rolnych** w celu gromadzenia również danych na temat celów strategii „od pola do stołu” oraz innych wskaźników zrównoważoności⁴⁴. Sieć ta umożliwi przeprowadzenie analizy porównawczej wyników gospodarstw względem średnich regionalnych, krajowych lub sektorowych. Dzięki specjalnym usługom doradczym Komisja będzie przekazywać rolnikom informacje zwrotne i wskazówki oraz łączyć ich doświadczenia z europejskim partnerstwem innowacyjnym i projektami badawczymi. Poprawi to zrównoważoność uczestniczących rolników, w tym ich dochodów.

W ramach europejskiej strategii dotyczącej danych wspólna europejska **przestrzeń danych dotyczących rolnictwa** poprawi konkurencyjną zrównoważoność rolnictwa UE dzięki przetwarzaniu i analizie produkcji, użytkowania gruntów, danych środowiskowych i innych danych, umożliwiając precyzyjne i dostosowane wykorzystanie strategii produkcyjnych na poziomie gospodarstwa oraz monitorowanie wyników sektora, a także wesprze inicjatywę w zakresie uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę. Unijne programy **Copernicus i europejska sieć informacji i obserwacji środowiska morskiego (EMODNET)** zmniejszą ryzyko inwestycyjne i ułatwią zrównoważone praktyki w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

Komisja zapewni dostosowane rozwiązania, aby pomóc przetwórcom żywności będącym MŚP oraz małym przedsiębiorstwom detalicznym i podmiotom świadczącym usługi gastronomiczne w rozwijaniu nowych umiejętności i modeli biznesowych, przy

⁴² W ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych „spółki o średniej kapitalizacji” oznaczają podmioty o liczbie pracowników wynoszącej od 250 do 3 000 niebędące MŚP.

⁴³ Systematyka UE jest narzędziem wdrażania, które może umożliwić rynkom kapitałowym zidentyfikowanie możliwości inwestycyjnych, które przyczyniają się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, i reagowanie na takie możliwości.

⁴⁴ Z pełnym poszanowaniem europejskich ram interoperacyjności, w tym narzędzia dotyczącego zrównoważonego gospodarowania składnikami odżywczymi, zawartych we wniosku dotyczącym WPR po 2020 r.

jednoczesnym unikaniu dodatkowych obciążeń administracyjnych i kosztów. Przedstawi ona wytyczne dla detalistów, przetwórców żywności i dostawców usług gastronomicznych w zakresie najlepszych praktyk w dziedzinie zrównoważoności. Europejska Sieć Przedsiębiorczości będzie świadczyć usługi doradcze w zakresie zrównoważonego rozwoju dla MŚP oraz wspierać rozpowszechnianie najlepszych praktyk. Komisja zaktualizuje również swój **program na rzecz umiejętności**⁴⁵, aby zapewnić dostęp do wystarczającej liczby pracowników z odpowiednimi umiejętnościami w łańcuchu żywnościowym.

4. WSPIERANIE GLOBALNEJ TRANSFORMACJI

UE będzie wspierać globalną transformację w kierunku zrównoważonych systemów rolno-spożywczych – zgodnie z celami tej strategii i celami zrównoważonego rozwoju. W ramach swojej polityki zewnętrznej, w tym współpracy międzynarodowej i polityki handlowej, UE będzie dążyć do rozwoju **sojuszy ekologicznych** w ramach zrównoważonych systemów żywnościowych ze wszystkimi swoimi partnerami na forach dwustronnych, regionalnych i wielostronnych. Będzie to obejmować współpracę z Afryką, krajami sąsiedzkimi i innymi partnerami oraz uwzględniać różne wyzwania w różnych częściach świata. Aby zapewnić udaną globalną transformację, UE będzie zachęcać do opracowania kompleksowych, zintegrowanych reakcji oraz ułatwiać ich opracowywanie – z korzyścią dla ludzi, przyrody i wzrostu gospodarczego.

Odpowiednie polityki UE, w tym polityka handlowa, będą wykorzystywane do wspierania ekologicznej transformacji UE i uczestniczenia w niej. UE będzie dążyć do tego, by we wszystkich dwustronnych umowach handlowych zawieranych przez UE zawarty był ambitny rozdział dotyczący zrównoważoności. Zapewni to pełne wdrożenie i egzekwowanie postanowień dotyczących handlu i zrównoważoności zawartych we wszystkich umowach handlowych w tym za pośrednictwem unijnego głównego urzędnika ds. egzekwowania przepisów handlowych.

Polityka handlowa UE powinna przyczynić się do zacieśnienia współpracy z państwami trzecimi oraz do podjęcia przez nie **ambitnych zobowiązań w kluczowych obszarach, takich jak dobrostan zwierząt, stosowanie pestycydów i walka z opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe**. UE będzie dążyć do promowania międzynarodowych standardów w odpowiednich organach międzynarodowych, zachęcać do wytwarzania produktów rolno-spożywczych spełniających wysokie normy bezpieczeństwa i zrównoważoności oraz wspierać drobnych producentów rolnych w spełnianiu tych norm i dostępie do rynku. UE pobudzi również współpracę w celu poprawy żywienia i zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego dzięki zwiększeniu odporności systemów żywnościowych i ograniczeniu marnotrawienia żywności.

UE skupi się na **współpracy międzynarodowej** w zakresie badań i innowacji w dziedzinie żywności, ze szczególnym uwzględnieniem dostosowania do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków; agroekologii; zrównoważonego zarządzania krajobrazem i zrównoważonej gospodarki gruntami; ochrony i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej; integracyjnych i sprawiedliwych łańcuchów wartości; żywienia i zdrowej diety; zapobiegania kryzysom żywnościowym i reagowania na nie, zwłaszcza w sytuacjach niestabilności; odporności i gotowości na wypadek zagrożeń;

⁴⁵ Komunikat Komisji „Wspólne działania na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększania szans na zatrudnienie i konkurencyjności”, COM/2016/0381 final.

integrowanej ochrony roślin; zdrowia roślin i zwierząt oraz dobrostanu zwierząt, norm bezpieczeństwa żywności, oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, a także zrównoważoności swoich skoordynowanych interwencji humanitarnych i rozwojowych. UE będzie nadal rozwijać już funkcjonujące inicjatywy⁴⁶ i we wszystkich swoich politykach uwzględniać spójność polityki na rzecz zrównoważoności. Działania te zmniejszą presję na różnorodność biologiczną na całym świecie. W związku z tym lepsza ochrona naturalnych ekosystemów, połączona z wysiłkami na rzecz ograniczenia handlu dziką fauną i florą oraz ich konsumpcji, przyczyni się do **zapobiegania ewentualnym przyszłym chorobom i pandemiom oraz do budowania odporności na nie**.

Aby zmniejszyć wkład UE w **globalne wylesianie i degradację lasów**, w 2021 r. Komisja przedstawi wniosek ustawodawczy i inne środki w celu uniknięcia lub zminimalizowania wprowadzania produktów związanych z wylesianiem lub degradacją lasów na rynek UE.

UE będzie stosować politykę zerowej tolerancji w **walce przeciwko nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom (połowom NNN)** i przełowieniu, propagować zrównoważone zarządzanie zasobami ryb i żywności pochodzenia morskiego oraz wzmacniać zarządzanie obszarami morskimi, współpracę morską i zarządzanie strefą przybrzeżną⁴⁷.

Komisja uwzględni wszystkie wyżej wymienione priorytety w wytycznych dotyczących programowania na potrzeby współpracy z państwami trzecimi w latach 2021–2027 z należyтым uwzględnieniem celów przekrojowych, takich jak prawa człowieka, problematyka płci oraz pokój i bezpieczeństwo.

Przywożona żywność musi być nadal zgodna z odpowiednimi przepisami i normami UE. Komisja uwzględni aspekty środowiskowe podczas oceny wniosków o **tolerancje importowe** dotyczących substancji używanych jako pestycydy, które nie są już zatwierdzone w UE, z poszanowaniem norm i zobowiązań w ramach WTO. W ramach zwalczania ogólnoswiatowego zagrożenia związanego z **opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe** produkty pochodzenia zwierzęcego przywożone do UE będą musiały spełniać surowe wymogi dotyczące stosowania antybiotyków zgodnie z niedawno uzgodnionym rozporządzeniem w sprawie weterynaryjnych produktów leczniczych.

Bardziej zrównoważony system żywnościowy UE wymaga również coraz bardziej zrównoważonych praktyk ze strony naszych partnerów handlowych. W celu wsparcia stopniowego przejścia na stosowanie **bezpieczniejszych środków ochrony roślin** UE rozważy, zgodnie z zasadami WTO i po dokonaniu oceny ryzyka, przegląd tolerancji importowych w odniesieniu do substancji spełniających „kryteria graniczne”⁴⁸ i wykazujących wysoki poziom ryzyka dla zdrowia ludzi. UE będzie aktywnie

⁴⁶ Np. inicjatywa Inteligentnych innowacji prorozwojowych opartych na badaniach w dziedzinie rolnictwa (DeSIRA).

⁴⁷ Za pośrednictwem regionalnych organizacji ds. rybołówstwa, umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów i naszej współpracy z państwami trzecimi w zakresie połowów NNN i zrównoważonych łańcuchów wartości w rybołówstwie i akwakulturze; szczególnie istotna jest współpraca z krajami dotkniętymi zmianą klimatu.

⁴⁸ Substancje te mogą wywierać wpływ na zdrowie ludzi i obejmują substancje sklasyfikowane jako: mutagenne, rakotwórcze, działające szkodliwie na rozrodczość lub zaburzające funkcjonowanie układu hormonalnego, jak określono w pkt 3.6.2–3.6.5 oraz 3.8.2 załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 1107/2009.

współpracować z partnerami handlowymi, zwłaszcza z krajami rozwijającymi się, aby towarzyszyć im w transformacji w kierunku bardziej zrównoważonego stosowania pestycydów w celu uniknięcia zakłóceń w handlu oraz propagowania alternatywnych środków i metod ochrony roślin.

UE będzie propagować globalną transformację w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych w **międzynarodowych organach normalizacyjnych**, na odpowiednich **forach wielostronnych i imprezach międzynarodowych**, w tym na piętnastym posiedzeniu Konferencji Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych o różnorodności biologicznej, na szczycie „Żywnie na rzecz wzrostu” oraz szczycie ONZ dotyczącym systemów żywnościowych w 2021 r., na których będzie dążyć do osiągnięcia ambitnych celów politycznych.

W ramach swojego podejścia do **przekazywania konsumentom informacji na temat żywności** i w połączeniu z ramami prawnymi dotyczącymi zrównoważonych systemów żywnościowych UE będzie promować programy (w tym unijne ramy zrównoważonego etykietowania żywności) i prowadzić prace nad międzynarodowymi normami w zakresie zrównoważoności i metodami obliczania śladu środowiskowego na forach wielostronnych, aby propagować szersze wprowadzanie norm zrównoważoności. Będzie również wspierać egzekwowanie przepisów dotyczących informacji wprowadzających w błąd.

5. WNIOSKI

Europejski Zielony Ład jest szansą na pogodzenie naszego systemu żywnościowego z potrzebami planety i na pozytywną odpowiedź na aspiracje Europejczyków dotyczące zdrowej, sprawiedliwej i przyjaznej dla środowiska żywności. Strategia ta ma sprawić, by unijny system żywnościowy stał się światowym standardem zrównoważoności. Transformacja w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych wymaga wspólnego podejścia angażującego organy publiczne na wszystkich szczeblach władzy (w tym na poziomie miast, społeczności wiejskich i nadmorskich), podmioty sektora prywatnego w całym łańcuchu wartości żywności, organizacje pozarządowe, partnerów społecznych, pracowników akademickich i obywateli.

Komisja zwraca się do wszystkich obywateli i zainteresowanych stron o zaangażowanie się w szeroko zakrojoną debatę, w tym w zgromadzeniach krajowych, regionalnych i lokalnych, w celu sformułowania zrównoważonej polityki żywnościowej. Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady o zatwierdzenie tej strategii i przyczynienie się do jej realizacji. Komisja w skoordynowany sposób zwróci się do obywateli w sprawie niniejszej strategii, aby zachęcić ich do udziału w transformacji naszych systemów żywnościowych.

Komisja zapewni realizację strategii w ścisłej spójności z innymi elementami Zielonego Ładu, w szczególności z unijną strategią na rzecz bioróżnorodności 2030, nowym planem działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym oraz ambitnym celem osiągnięcia zerowego poziomu zanieczyszczeń. Będzie monitorować transformację w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych, aby uwzględniać ograniczenia planety, w tym postępy w realizacji celów i ogólne ograniczenie śladu środowiskowego i klimatycznego unijnego systemu żywnościowego. Komisja będzie regularnie gromadzić dane, w tym na podstawie obserwacji Ziemi, w celu kompleksowej oceny skumulowanego wpływu wszystkich działań w ramach niniejszej strategii na konkurencyjność, środowisko i zdrowie. Do połowy 2023 r. Komisja dokona przeglądu

tej strategii, aby ocenić, czy podjęte działania są wystarczające do osiągnięcia celów, czy też konieczne są dodatkowe działania.